

KROSSUR

og grundlógar- viðgerðin

Krossur finst at fólkatingsmonnum okkara. Teir hava ikki røkt starv sítt til lítar, heldur blaðið, og tekur sum dømi viðgerðina av grundlógarmálinum. Teir skulu beinleiðis hava forsømt skyldu sína við ikki at hava verið við undir ríkisdagsins viðgerð av málinum.

Er blaðið so skilaleyst? Ella skrivur tað so rangvørgt við vilja?

Tað átti íð hvussu so er at vita, at fólkatingsmenninir vóru til steðis bæði undir fyrstu, aðru og triðju viðgerð og at nívúni á báðum finnst millum teirra, íð hava greitt atkvøðu fyri grundlógini. Og um blaðið ikki hevur sovið, megu tess menn hava sæð taluna, íð P. M. Dam helt á ríkisdegi um grundlógarmálið. Vit fara uttan at skammrøsa P. M. Dam at halda, at henda tala hansara var so dygg og góð, at sjálvstýrismaðurur kundi neyvan gjørt hana betri. Um tað var, at sjálvstýrismaðurin hevði víkið tað frá Dams stöðu, at hann hevði kravt føroysku fólkatingsmenninir valdar av tinginum heldur enn av fólkunum, hevði hann bert sýnt seg sum so mikið minni demokrat enn Dam. Hetta við at hava valmenn at velja umboðsmenn á fólkating ella á lögting ella á annað alment ting, er ein leivd av hálvum demokrati, sum allar mentaðar tjóðir eru farnar ella eru við at fara burtur frá. Landstingið varð valt við valmonnum, og tað er ein av grundunum til, at tað verður avtikið. Hövuðsgrundin til avtøkuna er kortini — tað vita vit — at menn ikki vilja hava ein tvíkamradan ríkisdag.

Blaðið má vita — tað ber ikki til annað — at undir allari hesari áralongu viðgerðini av grundlógarmálinum, hava føroyingar haft mann í grundlógarnevndini, fyrsti Tóstein Petersen, síðani Poul Nielsen. Og hevur sjálvstýrisflokkurin haft nakað álvarligt á hjarta viðvíkjandi grundlógarinnihaldinum, hevur tað staðið honum frítt at lætta av sær yvir fyri tí føroyska nevndarmanninum, íð so skyldaði at borið tað víðari til hinar nevndarlímarnar. Flokkurin kundi eisini vent sær beinleiðis til státsmínistaran ella biðið føroysku fólkatingsmenninir ella landsstýrið ella ríkisumboðsmannin ella á einhvønn annan hátt fingið hugsan sína gjørt kunnuga fyri ríkisdagsins monnum. Hvat um flokkurin í góðari tíð — hann hevur haft fleiri ár til umhugsingar — hevði haft sett fram hugsan og stöðu sína á lögtingi. Um hann so hevði haft vunnið meirluta fyri sær, vildi

málið farið víðari ígjøgnum landsstýrið og fólkatingsmenninir niður á danating.

Men, Krossur, feilurin er, at sjálvstýrisflokkurin annaðhvørt innast inni einki hevur á hjara í grundlógarspurninginum — í hvussu er einki, sum hevur avgerandi týðning fyri hann, ella at hann hevur sitið og syvjað og yvirhövur ikki fylgt við. Bæði eru líka ring. Bæði diskvalifisera hann til í heila tíkið at kunna tala við í grundlógarmálinum.

Tað hevur altíð verið so, at føroyskur fólkatingsmaður helst eisini skal vera lögtingsmaður, tí tað eru felagsmálini viðgjörð av lögtinginum, sum hann skal røkja á danatingi. Annaðhvørt tað hevur verið talan um A. Samuelsen, P. M. Dam, Johan Poulsen ella annan mann, so hava teir noyðst at verið á lögtingi fyri at kunna røkja lögtingsmálini væl á danatingi. Tað kann sigast um bæði P. M. Dam og Johan Poulsen, at teir hava verið á danatingi, tá ið teir eru slopnir til tað fyri lögtinginum.

Tað er rætt, at í yvirganginum til nýskipanina hevur lögtingið sitið meiri saman enn vanligt, og at fólkatingsmenninir av teirri grund ikki hava kunnað sitið so nógv á danatingi, sum teir annars sjálvir hövdu ynskt. Men teir hava kortini verið við til at viðgjört allar føroyskar sakir á danatingi.

Tá ið lögtingsarbeiðið verður at koma í fasta legu, verða stundirnar betri á ríkisdegi fyri føroysku fólkatingsmenninir.

Læknastríðið . .

Framhald av 1. síðu.

kunnu finna ein útveg at koma fólkunum á móti uttan at missa, sum maðurin segði, »andlitið«.

Eingin missir »andlitið« við at ásanna veruleikan og rætta avgerðir sínar hareftir. Men tað ger ein, sum bara »pukker på sin magt«.

Eitt er givið, at tað fremur ikki ein sannan autoritet at halda fast uppá eina avgerð, sum er ímóti øllum fólkunum, og so ikki at eiga makt at seta vilja sín ígjøgnum.

Ein tilík stöða brýtur allan autoritet og kann bera ringar fylgjur við sær.

Ein kann taka feil ella koma at gera gerðir ella taka avgerðir, íð vísa seg ikki at eiga botn í sjálvum lívinum, tí samlada fólkunum. Og tá eru tað klókir menn, sum rætta avgerðir sínar ella laga tær soleiðis, at allir partar, ikki bara verða nøgdir, men ásanna, at tað sanna stórsinnið var til steðis, sum av sonnum lyftir menn upp um tað hvønn dagsliga götuhornatjak- ið og trætið.

Sjálvandi má Halvorsen lækni verða limur í læknafeлагinum.

Tað kann óivað fáast í lag. — Hann hevur bræv uppá frá sjálvum formanninum í læknafeлагinum, at so brátt hann rindar sítt millumverandi við læknafeлагið, o. u. 600 kr., verður hann automatski limur aftur í feлагinum.

Verður so Eivind Rubæk Nielsen, íð óivað er ein góður lækni, at fáa eins gott embætti ella eitt eins gott sjúkrahús at arbeiða á, skuldi alt verið í lagi.

Okkum er kunnugt, at sjúkrahússtjórnarlímarnir P. M. Dam og Robert Joensen hava sett fram eitt so háttad kompromissuppskotið til sjúkrahússtýrið og læknafeлагið.

Um allir partar seta tað læknafeлагi fremst og eru hugtíknir av at fáa frið í hesum »eyma« og við sprengistoffi fylta máli, skuldu teir haft lætt við at gingið við til at loyst málið á henda sámliga og friðarliga hátt, heldur enn at sett hart ímóti hördum.

Og hvar ber tað at seta hart ímóti hördum?

Sigur nú læknafeлагið — tross bræv sítt av 3. januar til Halvorsen — nei til at taka Halvorsen upp aftur í læknafeлагið ella vil sjúkrahússtýrið »pukke på sin magt« og ikki gera avgerð sína umaftur ella vil Eivind R. Nielsen lækni ikki ganga við til at taka eitt annað líka gott sjúkrahúsembætti, so einki kompromis, eingin semingarskipan kann fáast í lag!

Hvat vilja so fólkini í Norðoyar læknaðómi gera?

Tann eini landsstýrismaðurin, íð er hægsti maður í teim føroysku sjúkrahússkipanum, hvat ið tí peningaliga viðvíkur, viðgongur, at sjúkrahúsið har norðuri eiga kommunurnar í Norðoyum.

Allir menn, íð har norðuri hava verið, kunnu vátta, at talan fellur soleiðis millum manna:

»Sjúkrahúsið eiga vit — tað kunnu vit nýta til læknaðókt.

Á figgjarlógini hjá tinginum eru játtaðar 240.000 til sjúkrahúsróktar í Norðoyum. Vit kunnu rinda henda pening til okkum

sjálvan og standa til svars fyri, at hann bara verður nýttur til sjúkrahússarróktina. Hetta er kansa juridiskt ikki rætt, men moralskt forsvarligt, tí vit brúka peningin ikki til annað, enn hann er ætlaður til.

Sjúkrakassarnir eru okkara. Verða, at teir missa státsstundningin, um myndugleikarnir her á landi mæla til tess. Men sjálvt um teir juridiskt hava rætt, so hava teir ikki moralskt rætt til peningaliga at skerja sjúkrahúsróktina.

Í øllum tilfalli: Vit gevast ikki!»

Soleiðis stendur leikur.

Vit vóna fyri sjúklinganna skuld, at myndugleikarnir, har undir E. R. Nielsen, lækni og læknafeлагið ganga við til eina skilagóða semingarordning.

Okkara land tolir ikki annað.

Vit skulu vissa teimum í, at teir bara vinna og einki missa við tað.

Til gamans og álvara

— Eg havi nakað stórt at siga tær, frá, segði konan.

— Tað er væl ikki eitt lítið, svaraði maðurin.

— Tú, segði hann fyri tær, at hann var forlovaður við mær?

— Nei, ikki beinleiðis, men hann segði, at hann hevði gjørt fleiri dåraverk hesa seinasta tíðina.

CR: FÆRØERNE I DAG

Det var i eftersommeren 1949. Sammen med folketingets finansudvalg var en del pressefolk på en herlig rundrejse på Færøerne. En solskinnende middag kom vi til Klaksvig, der åbenbarede sig for os i al sin grønne skønhed. Det var så herligt, at en af de danske gæster over for en Klaksvig-boer måtte give udtryk for sin begejstring over naturen, og han udbrød:

— Ja, Klaksvig er alligevel det skønneste sted, vi endnu har set.

Pludselig kom den danske gæst i tanke om, at manden, han talte med, måske var en af turens deltagere fra Thorshavn, og da gæsten vitterligt også havde været begejstret over naturen der, tilføjede han:

— Men der er naturligvis også kønt ved Thorshavn.

Den formodede færing bragte imidlertid gæsten ned på jorden, da han tröt bemærkede:

— Ja, jeg er ligeglad, for jeg er fra Aarhus!

Det viste sig, at manden havde boet i Klaksvig i 15 år, men at han var fra Aarhus.

ÁVARING

Svanarnir í Tórshavn plantasju eru hættsligir fyri börn, nú meðan teir hava reiður. Foreldrar verða tí hertið ávaraði um at tað kann ske skaði um børn koma inn um tær avsperringar, íð eru settar um gongubreytirnar. Líkaleiðis verða vaxin biðin um ikki at fara um hesar sperringar.

Tórshavnar býráð.

FUNDUR

Havnar arbeiðsmannafelag hevur fund í Tórshöll í kvöld kl. 8.
Carl P. Jensen og Kaj Nielsen flyta røðu.

BERT FYRI LIMIR

NEVNDIN